

**ПОСИЛЕННЯ
КОНСОЛІДАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ
НА ШЛЯХУ ВСТУПУ
УКРАЇНИ ТА РЕСПУБЛІКИ
МОЛДОВА ДО
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

УДК 316+339.94
ББК 60.5+66.4

Соціологічна асоціація України
Південноукраїнське відділення САУ
Державний вищий навчальний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.
Д. Ушинського»
Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет психології, політології та соціології
Universitatea de Stat din Moldova
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice
Centrul Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS
Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova

**«ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ»**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

17-18 жовтня 2024 року

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

**ПОСИЛЕННЯ КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА РОЛІ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА ШЛЯХУ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ТА РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ:
МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Рецензенти:

Інна ГОЛУБОВИЧ, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Лілія ЯКОВЛЕВА, доктор політичних наук, професор, професор кафедри соціології Національного університету «Одеська Юридична Академія».

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Протокол № 5 від 28.11.2024 р

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Члени редколегії:

МОКАНУ Віктор, д. соц. н., директор Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, керівник Асоціації соціологів і демографів Республіки Молдова, Республіка Молдова

БОРІНШТЕЙН Євген, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

ПЕТІНОВА Оксана, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

АТАМАНЮК Зоя, д. філос. н., професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Посилення консолідації суспільства та ролі людського капіталу на шляху вступу України та Республіки Молдова до Європейського Союзу : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кишинев- м. Одеса, 17-18 жовтня 2024 року) / за ред. д. с. н., проф. Лісеєнко О. В. – 138 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

© Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України, 2024

© Асоціація соціологів та демографів Республіки Молдова, 2024

ЗМІСТ

МOCANU Victor, МOCANU Ion	CERCETAREA CALITATIVĂ A RELAȚIEI DINTRE SĂNĂTATE ȘI REZILIENȚA SOCIALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA QUALITATIVE RESEARCH ON THE RELATIONSHIP BETWEEN HEALTH AND SOCIAL RESILIENCE IN REPUBLIC OF MOLDOVA.....	7
ЯКОВЛЕВ Денис	КОНСОЛІДАЦІЯ ШЛЯХОМ КРЕАТИВНОСТІ. РОЛЬ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ У ПІДВИЩЕННІ СТІЙКОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	15
МOCANU Angela	INFLUENȚA STRATIFICĂRII ASUPRA REZILIENȚEI SOCIALE THE INFLUENCE OF STRATIFICATION ON THE SOCIAL RESILIENCE	18
ПОДШИВАЛКІНА Валентина	ЗМУШЕНА МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ЯК ФАКТОР БЕЗПЕКИ ТА ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....	25
ЛОБАНОВА Алла	ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСНОВНІ ВИКЛИКИ І ШЛЯХИ ВІДНОВЛЕННЯ	28
KNYZHNIAK Larysa	SAFE INTELLECTUAL COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE CREATION AND IMPLEMENTATION OF HUMAN CAPITAL IN THE PROCESS OF EUROPEAN INTEGRATION	31
ТРУШЕВИЧ Ганна	СПРИЙНЯТТЯ ОБРАЗУ ЛІДЕРА ВОЄННОГО ЧАСУ УКРАЇНЦЯМИ КРЕАТИВНОГО КЛАСУ: КОМУНІКАЦІЙНИЙ ВПЛИВ	33
КАМЕНСЬКА Тетяна	РЕАГУВАННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ НА СУЧАСНІ ЗМІНИ В УКРАЇНІ	36
КАЛАШНІКОВА Людмила	МІСІЯ СОЦІОЛОГІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ : ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	38
БОРІНШТЕЙН Євген	СОЦІОКУЛЬТУРНЕ БАЧЕННЯ СТРАТЕГІЙ БЕЗПЕЦИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	41
PETINOVA Oksana, MAZUR Julia	CIVIL SECURITY IN THE CONTEXT OF DISINFORMATION AND PROTECTING AGAINST SOCIAL RISKS AND STRENGTHENING THE RESILIENCE OF SOCIET	44

Євген БОРІНШТЕЙН,

*доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії,
соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»*

СОЦІОКУЛЬТУРНЕ БАЧЕННЯ СТРАТЕГІЙ БЕЗПЕЦИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Характеризуючи сучасне суспільство можна відзначити, що системні перетворення, що відбулися останнім часом були вельми різноспрямованими і багато що змінили в соціокультурній картині світу.

Значні трансформації відбулися в системі суспільного життя, яка не тільки функціонує на межі постмодерну і метамодерну, а й відчуває тиск тоталітарно-авторитарних утворень, які прагнуть докорінно змінити демократичний світопорядок.

Безумовно це позначилося і на системі безпеки як суспільної, так і особистої. Аналізуючи сьогоdnішній стан системи безпеки, слід зробити безперечний висновок про те, що громадяни в більшості країн, враховуючи російську агресію і прояви геноциду з боку терористичного об'єднання «Хамас» не можуть, повною мірою, відчувати себе захищеними від різного роду зазіхань на найбільшу цінність – цінність людського життя. Сплеск терористичної активності, екстремістські прояви, пов'язані з насильством і масовими заворушеннями, свідчать про недостатню ефективність діяльності міждержавних організацій (типу ООН) і державних інститутів, покликаних забезпечити безпеку життя, здоров'я і власності членів сучасного суспільства.

Окремо слід констатувати той факт, що в сучасному світі інститути безпеки характеризуються значним обсягом не тільки проведених теоретичних досліджень, а й нормо - і законо - творчих ініціатив. Однак, вжиті заходи не дають скільки ні будь оптимістичних результатів. Проблема безпеки продовжує залишатися однією з найбільш актуальних для світової спільноти.

На наш погляд, однією з детермінант, що визначають дану тенденцію, є недостатнє дослідження соціокультурного змісту рівня сприйняття суспільною свідомістю актуальності справжньої проблематики і, як наслідок, нехтування такими значущими цінностями сучасної людини як Мораль і Емпатія. Вимагають більш поглибленого вивчення умови взаємозалежності рівня правової культури і механізмів формування поведінкових стереотипів членів суспільства, ступеня їх участі в агресії, виявленої державами і терористичними організаціями по відношенню до членів світової спільноти.

Осмилення принципів формування механізмів ефективно забезпечує безпеку суспільства, має глибокі теоретичні та методологічні підстави, багаторічну історичну ретроспективу. Так, загальнотеоретичні аспекти

проблеми безпеки були закладені в працях М. Вебера [1], Е. Дюркгейма [2], О. Конта [3], Ш. Монтеск'є [4]. Основи безпеки в рамках теорії соціальних інститутів проаналізовані П. Сорокіним [5], Н. Смелзером [6].

Нерозривність таких взаємообумовлених соціальних явищ, як безпека і загрози, зумовила вивчення факторів, умов, обставин формування загроз. Так, в проблемному полі ряду наукових напрямків виникли нові об'єкти вивчення небезпеки і розуміння ризиків для життя людини, соціальної групи, соціуму, суспільства. Теоретична розробка феномена ризику в умовах сучасного суспільства зроблена в роботах Д. Белла [7], Е. Гідденса [8], Н. Лумана [9] та інших вчених.

Сьогодні в світі відбувається процес переформатування громадянського суспільства і правової держави у зв'язку з знову виниклими загрозами від держав так званої "осі зла": росії, північної Кореї, ірану, венесуели, китаю і подібних, що зневажають цінності свободи, демократії та права людини. У зв'язку зі зміною ризиків для цивілізованого суспільства, безперечно, змінюється і культурно-поведінкова модель особистості.

Одним з найскладніших і динамічних в цьому процесі є трансформування світової системи правопорядку. Реформування даної системи передбачає, перш за все, зміну соціокультурної свідомості людства в контексті агресії з боку «осі зла».

У той же час, значення ментальної активності особистості, заснованої на цінностях моралі в сучасних умовах розвитку суспільства, що характеризуються ускладненням життєдіяльності, неухильно зростає. Даний факт відзначають сучасні дослідники, підкреслюючи значимість соціалізації не тільки в професійній, а й поза професійною діяльністю. Особливої актуальності набуває той факт, що таке поняття як «цінність» сьогодні стало, не тільки соціально-філософським, а й визнаною соціокультурною категорією. Необхідно зрозуміти підстави сучасного гуманізму, спрямовані на стратегію розуму і моралі, яка наполягає, що в основу сучасної системи якісного буття людства повинна бути покладена філософія визнання загальнолюдських цінностей як природних прав людини, які набувають в процесі свого історичного розвитку загальноцивілізаційний характер. Так, М. Вебер стверджував, що ціннісно-раціональна дія індивіда завжди підпорядкована «заповідям» або «вимогам» покаянню, яким людина вважає своїм обов'язком.

Даний підхід багато в чому обумовлює затребуваність альтернативних форм забезпечення безпеки населення, сутність яких ґрунтується не стільки на нормативно-правових принципах, скільки на соціокультурних підставах життя людського гуртожитку, гуманістичних установках і емпатії як основі існування *Homo Ludens*.

Слід зазначити, що обсяг здійснюваних заходів щодо забезпечення безпеки громадян в різних державах далеко неоднаковий. «Спільними рисами», які об'єднують ці системи, є: розробка і прийняття національних

законів, державних і локальних програм з попередження злочинності; організація єдиного координуючого органу з попередження агресії; залучення населення до попередження агресії; участь у міжнародному співробітництві з попередження агресії.

Забезпечення національної безпеки, наприклад, може здійснюється на різних рівнях. Скажімо, перший рівень – загальнодержавний. Він містить в собі прийняття урядових програм, вирішення питань координації, фінансування, ін. На регіональному рівні, в свою чергу, здійснюється організація сучасного розуміння ризиків агресії, підвищення рівня безпеки, ведення різної профілактичної діяльності на рівні різних регіонів шляхом прийняття місцевих програм, організації попереджувальної діяльності силами поліції, органами, що відповідають за безпеку населення, і представників громадськості та місцевого населення.

Таким чином, у країнах демократичної спрямованості послідовно повинен здійснюється курс на об'єднання сил правоохоронних органів і громадськості в діяльності щодо забезпечення відповідного рівня безпеки. Для цього необхідно активно використовувати участь громадян безпосередньо в роботі органів на узаконеній основі (в комісіях громадської безпеки та ін.).

Органами влади формується мережа громадських організацій взаємодії з поліцією та іншими структурами, що відповідають за безпеку як громадян, так і держави (держав) і поточного інформування населення за конкретними фактами, що заслуговують на увагу. Як мені видається, особливе значення має морально-етичний підхід до процесів сучасної соціалізації членів соціуму, формування комплексної системи безпеки з використанням всього соціокультурного потенціалу суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вебер Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика. Київ: Основи, 1998. 534 с.
2. Durkheim Emile. Sociologie et philosophie. Paris: PUF; 5e edition, 2014. 228 p.
3. Comte Auguste. Système de politique positive: ou Traité de Sociologie, Instituant la Religion de l'humanité. T. 1-2. Paris: Hermann, 2022. 434 p.
4. Montesquieu Charles de Secondat. de L'Esprit Des Lois. Paris: Kessinger Publishing, 2010. 672 p.
5. Sorokin Pitirim. Social and Cultural Dynamics. New York: Extending Horizons Books; Revised edition, 1957. 720 p.
6. Smelser Neil. Theory of collective behavior. New York: Free Press, 1971. 436 p.
7. Bell Daniel. The Coming of Post-Industrial Society: A Venturein Social Forecasting. New York: Basic Books, 1973. 507 p.
8. Гіденс Е. Соціологія. Київ: Основи, 1999. 726 с.
9. Луман Н. Поняття цілі і системна раціональність: щодо функції цілей у соціальних системах. Київ: Дух і літера, 2011. 336 с.